

Leto 2024 zaključujemo s pregledom portala SporociVrsto.si

Besedilo: Anja Kržič (ZRSVN)

Portal [SporociVrsto.si](https://sporocivrsto.si), ki deluje pod okriljem Zavoda RS za varstvo narave (ZRSVN), že od leta 2019 predstavlja osrednje državno mesto za zbiranje podatkov o naravovarstveno pomembnih vrstah s pomočjo splošne javnosti. Tovrstna pobuda se je sicer začela že leta 2009 z akcijo »Ste videli hrošča?«, katere cilj je bil zbiranje podatkov o najdbah štirih lahko prepoznavnih in ogroženih vrst hroščev, ki so pokazatelji dobro ohranjenih listnatih gozdov. Leta 2011 je bila nato razvita spletna aplikacija SporociVrsto.si, ki je sprva omogočala vnos najdb za izbrane vrste hroščev, v 2019 pa se je njena uporaba razširila še na vnos podatkov več drugih naravovarstveno pomembnih vrst iz skupin mehkužcev, sesalcev in rastlin.

V sklopu projekta LIFE NarcIS so se priprave na aktivnosti ljudske znanosti začele že v prvem letu projekta, leta 2023 pa smo s temi aktivnosti začeli dosegati javnost. ZRSVN je z namenom, da se uporaba portala približa splošni javnosti, mesečno prek

komunikacijskih kanalov projekta (spletna stran in družbena omrežja) predstavljal enega od ciljnih taksonov, za katere smo želeli spodbuditi pridobivanje podatkov (*preglednica 1*). Portal SporociVrsto.si je bil v času projekta tudi posodobljen, s hitrejšim delovanjem, prenovljenim videzom in dodatnimi ciljnimi vrstami iz skupin metuljev in dvoživk.

Portal deluje prek mobilnih naprav, kjer se lahko podatke preprosto vnaša že kar na obisku v naravi, in prek spletne strani, za vnos podatka pa se je treba predhodno registrirati. Objavljeni so tudi kratki opisi in fotografije ciljnih taksonov. Ob vnosu podatka je treba poleg tega kje, kdaj, kdo in kateri takson smo opazili (t. i. standard 4K), dodati tudi lastno fotografijo najdbe. Fotografija je ob oddaji podatka potrebna, da lahko zaposleni na ZRSVN, ki so poznavalci za posamezen ciljni takson, preverijo pravilno določitev in tako zagotovijo, da je posredovan podatek pravilen.

Preglednica 1: Seznam naravovarstveno pomembnih vrst ali višjih taksonov v portalu SporociVrsto.si, za katere Zavod RS za varstvo narave (ZRSVN) spodbuja javnost k posredovanju podatkov. Ob slovenskem imenu taksona je dodana povezava do NarcIS-novice o posameznem taksonu.

Skupina	Slovensko ime taksona	Znanstveno ime taksona
Hrošči	rogač	<i>Lucanus cervus</i>
	alpski kozliček	<i>Rosalia alpina</i>
	hrastov kozliček (strigoš)	<i>Cerambyx cerdo</i>
Mehkužci	bukov kozliček	<i>Morimus funereus</i>
	veliki vrtni polž	<i>Helix pomatia</i>
Metulji	črtasti medvedek	<i>Euplagia quadripunctaria</i>
	petelinček	<i>Zerynthia polyxena</i>
Sesalci	bober	<i>Castor fiber</i>
	vidra	<i>Lutra lutra</i>
	netopirji	Chiroptera
Dvoživke	zelena krastača	<i>Bufo viridis</i>
	zelena rega	<i>Hyla arborea</i>
Rastline	šotni mah	<i>Sphagnum</i> sp.
	lepi čveljč	<i>Cypripedium calceolus</i>
	navadni mali zvonček	<i>Galanthus nivalis</i>
	zdravilna strašnica	<i>Sanguisorba officinalis</i>

Koliko podatkov smo zbrali?

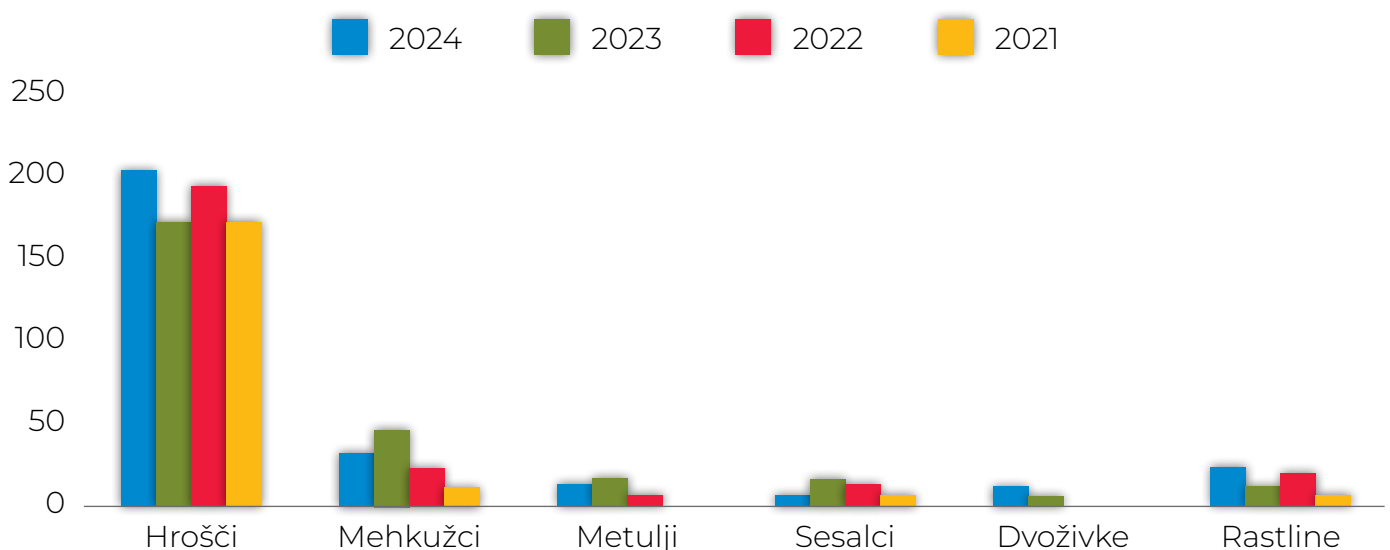
V letu 2024 smo pridobili 298 potrjenih vnosov javnosti. Število vnosov tega leta kaže na manjše povečanje glede na leto 2023, ko smo jih zabeležili 282. Tudi pregled preteklih let kaže postopno rast števila zbranih podatkov (*preglednica 2*), po skupinah ciljnih taksonov pa manjša nihanja (*graf*). Tudi letos izstopajo hrošči, z 200 vnosi v portal, med katerimi je bil najpogostejše zabeležen bukov kozliček (*Morimus funereus*). Podatke o najdbah hroščev spremljamo na ZRSVN najdalj in za sporočanje njihovih najdb tudi najdlje pozivamo splošno javnost, k njihovi »popularnosti« pa prispeva tudi lahka prepoznavnost in fotogenična narava osebkov. Bukov kozliček je med štirimi

ciljnimi vrstami hroščev, ki so v portalu, najbolj poznan in spada pri nas med bolj razširjene vrste hroščev, uvrščene na priloge Direktive o habitatih (t. i. Natura 2000 vrste). V zadnjih dveh letih so narasla tudi opažanja mehkužcev in metuljev (*graf*).

Preglednica 2: Pregled vnosa podatkov najdb splošne javnosti v portal SporočiVrsto.si na leto v zadnjih štirih letih.

Leto	Število zabeleženih najdb
2021	198
2022	269
2023	282
2024	298

Število vpisov po skupinah 2021–2024

Vnos podatkov v portal SporočiVrsto.si po letih v zadnjih štirih letih glede na skupine.

ZRSVN podatke o naključnih najdbah iz portala uporablja pri svojem vsakdanjem delu, vrednotenju naravovarstveno pomembnih območij, usmerjanju in prilagajanju rabe prostora, zato so ti podatki za Zavod velikega pomena. Hkrati pa se podatki za »Natura 2000 vrste« uporabijo tudi pri pripravi poročila o stanju evropsko varovanih vrst, ki ga je naša država, tako kot druge članice EU, dolžna pripraviti vsakih šest let – poročilo v imenu države pripravi ZRSVN. Spletni portal pa je vključno z mesečnimi novicami in predstavitvami, ki jih je ZRSVN pripravljala v sklopu projekta LIFE NarcIS, namenjen tudi ozaveščanju prebivalstva o pomembnosti izbranih taksonov in biotske pestrosti, tako za naravo kot za ljudi.

Zaključek projekta LIFE NarcIS ne pomeni konec zbiranja podatkov, portal SporociVrsto.si ostaja aktiven, prav tako tudi [portal NarcIS](http://portalNarcIS). V prihodnjem letu načrtujemo vključitev novih ciljnih vrst in nadaljevanje ozaveščanja s kratkimi novicami in predavanji. Zato vse ljubitelje narave vabimo, da delite svoja opažanja prek SporociVrsto.si. Vsak prispevek šteje – skupaj pa gradimo boljši vpogled v razširjenost vrst.

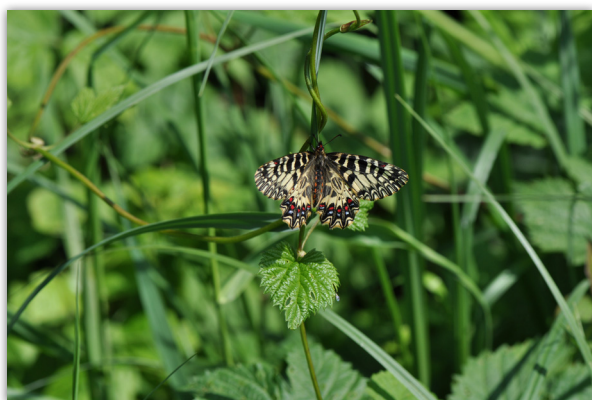
Hvala, ker z nami delite svoja opažanja o naravi!

Hrastov kozliček (Cerambyx cerdo).
Foto: Martin Vernik.

Vidra (Lutra lutra).
Foto: Teo Hrvoje Oršanič.

Petelinček (Zerynthia polyxena).
Foto: Primož Glogovčan.

Zelena rega (Hyla arborea).
Foto: Tina Belej.

Veliki vrtni polž (Helix pomatia).
Foto: Klavdija Šuen.

Zdravilna strašnica (Sanguisorba officinalis).
Foto: Jana Laganis.

LIFE
NarcIS

Naravoteka Slovenije

PARTNERSTVO ZA VARSTVO NARAVE

E-bilten projekta LIFE NarcIS

LIFE19 GIE/SI000161

Projekt LIFE NarcIS se izvaja s finančno podporo finančnega mehanizma Evropske unije LIFE, Republike Slovenije in partnerjev.

Kazalo

Uvodnik	3
Predstavitev projekta	4
Ozadje projekta	5
Cilji projekta	7
LIFE NarcIS v akciji in dosežki projekta	9
Biodiverzitetni podatki	10
Habitatni tipi	13
Naravovarstveni podatki	15
Podporni podatki	24
Vzpostavitev sistema NarcIS	24
Orodja in storitve	27
Povezovanje podatkov	30
Trajnost, ponovljivost in prenosljivost	31
Sodelovanje z uporabniki in deležniki	34
Po zaključku projekta	42
Partner se predstavi: ZGS	46
SporociVrsto.si	52
Poletna šola LIFE NarcIS	55
Najava dogodkov	58
Socioekonomska analiza projekta.	59

E-bilten projekta LIFE NarcIS. Letnik 2024, številka 2 (VIII. zaporedna številka).

Naslovna fotografija: Beli narcis (*Narcissus poeticus*). Foto: Tea Knapič.

Hrbtna fotografija: Licitacija vrednejših sortimentov. Foto: Primož Šenk.

Izdajatelj: Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO).

Uredila: Damjan Vinko (Tobolica s.p.) in Branka Hlad (ARSO).

Oblikovala: Hana Gärtner.

Nepodpisane fotografije so del arhiva projekta LIFE NarcIS ali partnerjev projekta oz. avtorjev besedil. Vir ikon v shemah: Freepik, Flaticon.com. Besedilo ni lektorirano.

Za to publikacijo je odgovoren izključno njen izdajatelj ali avtor. Evropska unija ni odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.